

HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d.

HIDROELEKTRANA OMBLA

**SAŽETAK STUDIJE
UTJECAJA NA OKOLIŠ**

Prednja strana korica

Stražnja strana korica

Područje izvora Ombla
(rujan 1997.)

Crtež buduće hidroelektrane Ombla

HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d.

HIDROELEKTRANA OMBLA

SAŽETAK STUDIJE UTJECAJA NA OKOLIŠ

ELEKTROPROJEKT d.d.

Zagreb
Srpanj 1999.

HE OMBLA

Sažetak studije utjecaja na okoliš

Naručitelj:

Hrvatska elektroprivreda d.d.

Izvršitelj:

Elektroprojekt d.d.

Pripremili:

Zvonimir Sever, dipl. ing. građ.
dr. sc. Stjepan Mišetić, prof. biolog.

Broj projektne knjige
Y2-D45.00.01-H02. 0

Zagreb, srpanj 1999. godine

SADRŽAJ

0.1	UVOD	7
0.1.1	Općenito	7
A	OPIS ZAHVATA I LOKACIJE	7
A.1	SVRHA ZAHVATA	7
A.1.1	Razlozi i ciljevi investiranja	7
A.2	OPIS LOKACIJE	8
A.2.1.	Osnovni podaci o izvoru Ombla	8
A.2.2	Špiljski sustav u zaleđu izvora	8
A.2.3	Način punjenja i pražnjenja podzemne akumulacije u prirodnim uvjetima	8
A.2.4	Meteorološki podaci i klima	10
A.2.5	Hidrološki podaci i nanos	10
A.2.6	Geološke značajke	12
A.2.7	Seizmički podaci	12
A.2.8	Geomehanički podaci i stabilnost padina	12
A.2.9	Kakvoća vode	13
A.2.9.1	Fizikalno-kemijska i bakteriološka svojstva vode	13
A.2.9.2	Biološka svojstva vode	13
A.2.10	Onečišćivači i zaštita voda	14
A.2.11	Zaštićene prirodne i spomeničke vrijednosti	14
A.2.12	Naselja i stanovništvo	14
A.2.13	Objekti i infrastruktura	15
A.2.14	Biljni i životinjski svijet	15
A.2.15	Zaštićene biljne i životinjske vrste	15
A.2.16	Gospodarstvo	16
A.3	OPIS ZAHVATA	18
A.3.1	Općenito	18
A.3.2	Tehničko rješenje	18
A.3.2.1	Općenito	18
A.3.2.2	Položaj HE kao cjeline	18
A.3.2.3	Opis tehničkog rješenja	22
A.3.2.4	Pristupi	23
A.3.2.5	Vodozahvat za vodovod Dubrovnik	23

A.3.3	Evakuacija voda	24
A.3.3.1	Evakuacija voda za vrijeme građenja HE Ombla	24
A.3.3.2	Evakuacija voda nakon izgradnje HE Ombla za potrebe pregleda i popravaka	24
A.3.3.3	Evakuacija voda u slučaju havarije	24
A.3.3.4	Rad sustava za evakuaciju voda kad je elektrana u pogonu	24
A.3.4	Tehnologija građenja podzemnih objekata	24
A.3.5	Režim rada hidroelektrane	26
A.3.6	Troškovi izgradnje	26
B	VREDNOVANJE PRIHVATLJIVOSTI ZAHVATA	26
B.1	PREGLED MOGUĆIH UTJECAJA	26
B.1.1	Korisni utjecaji	26
B.1.2	Utjecaji tijekom izgradnje zahvata	26
B.1.2.1	Utjecaj na vodoopskrbu	27
B.1.2.2	Utjecaj na biljni i životinjski svijet	27
B.1.2.3	Utjecaj na zaštićene biljne i životinjske vrste	27
B.1.2.4	Utjecaj na prirodne i kulturne vrijednosti	27
B.1.2.5	Utjecaj prašine i buke	27
B.1.3	Utjecaji za vrijeme korištenja hidroelektrane	27
B.1.3.1	Utjecaj na kakvoću podzemnih voda	28
B.1.3.1.1	Utjecaj na fizikalno-kemijska svojstva	28
B.1.3.1.2	Utjecaj na bakteriološka svojstva	28
B.1.3.2	Utjecaj na vodoopskrbu	28
B.1.3.3	Utjecaj na tlo, biljke i životinje	28
B.1.3.4	Utjecaj na zaštićene biljne i životinjske vrste	29
B.1.3.5	Utjecaj na namjenu i korištenje prostora	29
B.1.3.6	Utjecaj na objekte i infrastrukturu	29
B.1.3.7	Sociološki i demografski utjecaji	29
B.1.3.8	Utjecaj na gospodarstvo	29
B.1.4	Utjecaji u slučaju izvanrednih okolnosti	29
B.1.5	Utjecaji nakon prestanka korištenja hidroelektrane	29
B.2	OBRAZLOŽENJE NAJPRIKLADNIJE VARIJANTE	29
B.3	PREGLED MJERA ZAŠTITE	30
B.3.1	Općenito	30
B.3.2	Mjere zaštite okoliša prije početka građenja zahvata	30
B.3.2.1	Općenito	30
B.3.2.2	Mjere zaštite voda	30
B.3.2.3	Osiguranje vodoopskrbe	31
B.3.2.4	Osiguranje stabilnosti padina	31
B.3.2.5	Zaštita biljaka i životinja	31
B.3.2.6	Zaštita spomenika kulture	31
B.3.2.7	Zaštita krajolika	31
B.3.2.8	Organizacija građenja	31

B.3.3	Mjere zaštite tijekom građenja zahvata	32
B.3.3.1	Općenito	32
B.3.3.2	Mjere zaštite voda	33
B.3.3.3	Osiguranje vodoopskrbe	33
B.3.3.4	Osiguranje stabilnosti padina	33
B.3.3.5	Zaštita biljaka i životinja	33
B.3.3.6	Zaštita spomenika kulture	33
B.3.3.7	Zaštita krajolika	33
B.3.3.8	Zaštita od prašine i buke	33
B.3.3.9	Održavanje objekata i infrastrukture	34
B.3.4	Mjere zaštite okoliša tijekom korištenja zahvata	34
B.3.4.1	Općenito	34
B.3.4.2	Mjere zaštite voda	34
B.3.4.3	Osiguranje vodoopskrbe	34
B.3.4.4	Osiguranje stabilnosti padina	34
B.3.4.5	Zaštita površinskih voda	34
B.3.4.6	Zaštita voda i onečišćivači	35
B.3.4.7	Zaštita biljaka i životinja	35
B.3.4.8	Zaštita zaštićenih vrsta	35
B.3.4.9	Zaštita spomenika kulture	35
B.3.4.10	Zaštita od prašine i buke	35
B.3.4.11	Zaštita krajolika	35
B.3.4.12	Uređenje okoliša	36
B.3.4.13	Objekti gradilišta i infrastruktura	36
B.3.5	Mjere zaštite u izvanrednim okolnostima	36
B.3.5.1	Evakuacija voda nakon izgradnje HE Ombla za potrebe pregleda i popravaka	36
B.3.5.2	Evakuacija voda u slučaju havarije	36
B.3.6	Mjere zaštite okoliša nakon prestanka rada hidroelektrane	36
B.4	PRIJEDLOG PROGRAMA PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA	37
B.4.1	Općenito	37
B.4.2	Praćenje okoliša prije građenja zahvata	37
B.4.2.1	Meteorologija	37
B.4.2.2	Hidrogeologija	37
B.4.2.3	Seizmologija	37
B.4.2.4	Stabilnost padina	37
B.4.2.5	Kakvoća voda	37
B.4.2.6	Zaštita voda i onečišćivači	38
B.4.3	Praćenje okoliša tijekom građenja zahvata	38
B.4.4	Praćenje okoliša nakon izgradnje zahvata	38
C	IZVOR PODATAKA	38
	Popis izrađivača studije	39
	Popis članova stručne komisije	40

Sažetak je napravljen na temelju zaključka donesenog na drugoj sjednici Stručne komisije vlade Republike Hrvatske za ocjenu utjecaja HE Ombla na okoliš. Druga sjednica je održana 11. 06. 1999. godine u Dubrovniku. Na sjednici je donesena i odluka o stavljanju na javni uvid Studije utjecaja na okoliš HE Ombla.

0.1 UVOD

0.1.1 OPĆENITO

Ovaj sažetak je skraćeni prikaz Studije utjecaja HE Ombla na okoliš. Sažetak je podloga za upoznavanje šireg kruga zainteresiranih osoba s postojećim stanjem okoliša na užem i širem prostoru predviđene hidroelektrane, mogućim utjecajima hidroelektrane na okoliš, mjerama zaštite za smanjenje utjecaja na okoliš i programom praćenja stanja okoliša prije, za vrijeme i nakon izgradnje planirane građevine.

Cilj izrade studije je procjena utjecaja na okoliš planiranog zahvata. Procjena se provodi sa svrhom zaštite okoliša. Naročita pažnja je posvećena sigurnosti vodoopskrbe Dubrovnika i šireg područja kvalitetnom vodom, stabilnosti padina u okolišu elektrane i padina na području naselja Mokošice, zaštiti kakvoće vode, zaštiti prirodnih i kulturnih vrijednosti, te utjecajima tijekom i nakon građenja, kao i mjerama zaštite.

Hidroelektrana Ombla po svom karakteru razlikuje se od uobičajenih hidroelektrana prvenstveno jer:

- ima prirodnu podzemnu akumulaciju
- se tlak vode potreban za energetske korištenje ostvaruje formiranjem "podzemne brane" koristeći pri tom prirodni stijenski masiv kao tijelo brane

HE Ombla je pothvat:

- sukladan s programom prostornog plana Republike Hrvatske (NN br. 50/1999.)
- s temeljnim pretpostavkama održivog razvoja Republike Hrvatske
- u skladu s prostornim planom općine Dubrovnik iz 1986. godine

Glavne namjene i vrijednost sustava su:

- proizvodnja električne energije obnovljivim/neiscrpim bogatstvom (vodom) koje ne zagađuje zrak, vodu i tlo i ne djeluje štetno na zdravlje stanovništva
- ekonomičnija i sigurnija opskrba kvalitetnom vodom grada Dubrovnika i šireg područja
- poboljšanje uvjeta za razvoj turizma kroz poboljšanje uvjeta opskrbe energijom i vodom na širem dubrovačkom području
- otvaranje novih radnih mjesta tijekom izgradnje i korištenja planirane hidroelektrane

A OPIS ZAHVATA I LOKACIJE

A.1 SVRHA ZAHVATA

A.1.1 RAZLOZI I CILJEVI INVESTIRANJA

Osnovni ciljevi izgradnje hidroelektrane su:

- energetske iskorištavanje voda rijeke Omble
- poboljšanje uvjeta vodoopskrbe Dubrovnika i šireg dubrovačkog, uglavnom turističkog, područja s mogućnošću transporta vode i na veće udaljenosti, bez uporabe crpki, te smanjenje dosadašnjih problema vezanih uz povećanu mutnoću vode u doba obilnih padalina

A.2 OPIS LOKACIJE

A.2.1 OSNOVNI PODACI O IZVORU OMBLA

Područje sliva	- jugoistočni dio Istočne Hercegovine - dio zaleđa dalmatinske obale oko Dubrovnika
Površina sliva	veća od 600 km ²
Današnji režim voda	protok manji oko 10 m ³ /s u odnosu na srednji protok prije izgradnje objekata HE Trebišnjica
Planirana gradnja HE Nevesinje i Dabar	neće utjecati na sadašnji protok Omble jer pripadaju slivu rijeke Neretve
Izvorište Omble	- glavni izvor na koti -15 m n.m., donosi većinu vode naročito u sušnom razdoblju - Baba i Crkvice koji imaju povećanu aktivnost samo za vrijeme vodnih valova, a izviru na koti oko 2,5 m n.m.

A.2.2 ŠPILJSKI SUSTAV U ZALEĐU IZVORA

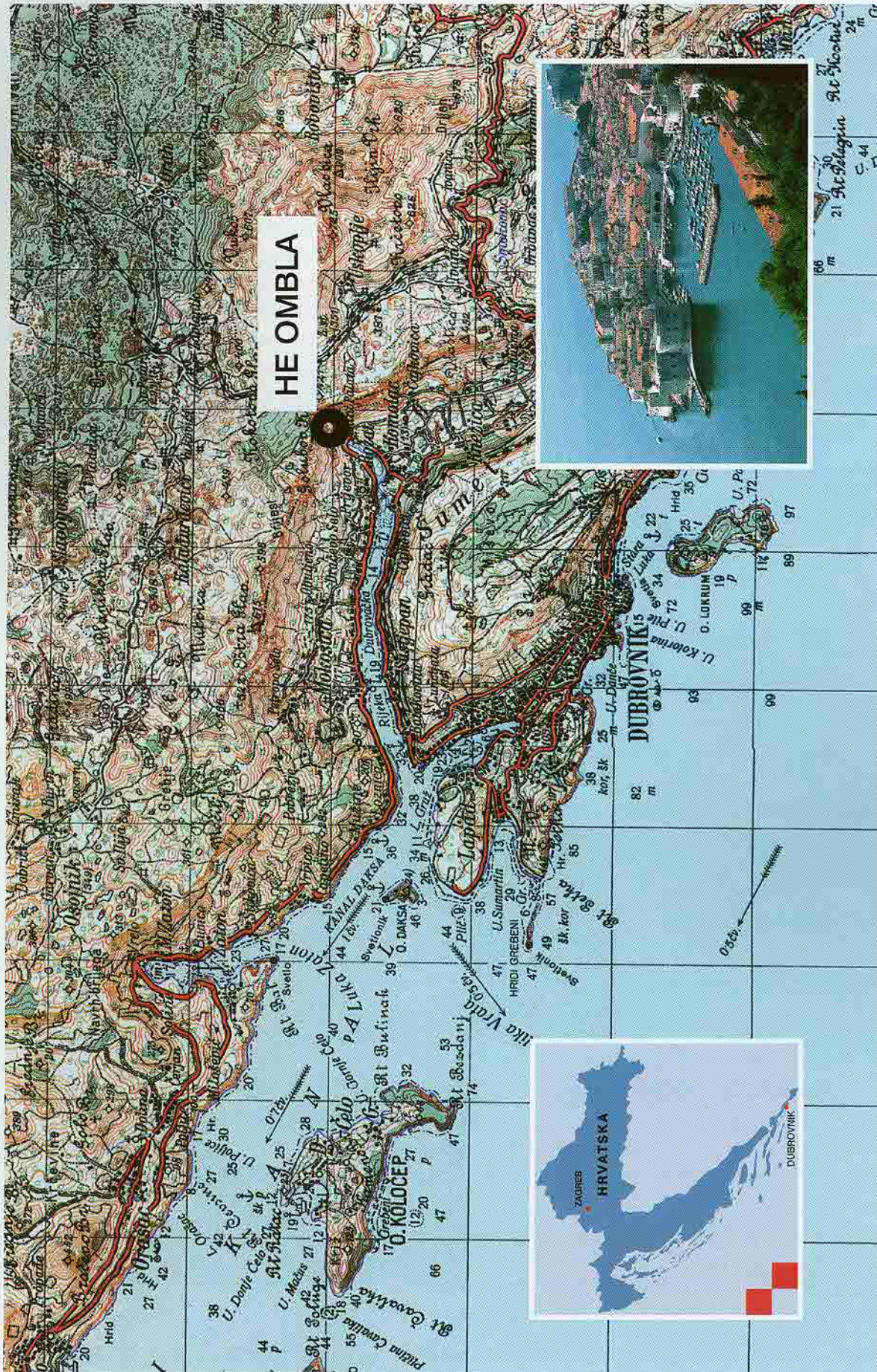
<i>Izvorišna špilja</i>	otkrivena	1985. godine
	dužina	80 m
	širina	40 m
	visine iznad vodnog lica	8 m
<i>Velika dvorana</i>	smještaj	u zaleđu glavnog izvora
	udaljenost od izvora	520 m
<i>Vilina pećina</i>	smještaj	
	gornja etaža	između 130 i 150 m n.m.
	srednja etaža	između 50 i 80 m n.m.
	glavni otvor	137,00 m n.m.

A.2.3 NAČIN PUNJENJA I PRAŽNENJA PODZEMNE AKUMULACIJE U PRIRODNIM UVJETIMA

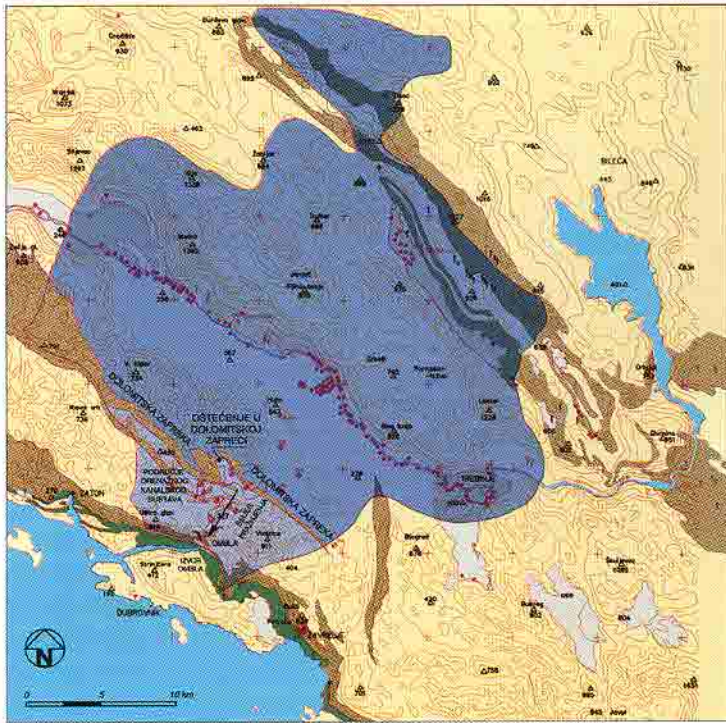
Na osnovi hidrogeoloških karakteristika područje sliva Omble može se podijeliti na:

- dio sjeverno od dolomitske zapreke
- dio južno od dolomitske zapreke

Sjeverna porozna cjelina je građena od vapnenca i obuhvaća oko 90% ukupnog slivnog područja. Na njoj se u podzemlju akumulira voda od kiša i ono predstavlja podzemnu akumulaciju. Podzemna akumulacija s južne strane je ograničena sa slabo propusnom dolomitskom zaprekom. Međutim, ta je zapreka u svom središnjem dijelu oštećena tako da kroz nju voda prolazi u južni dio slivnog područja. Nizvodno od dolomitske zapreke je područje vapnenačkih stijena koje je s južne strane naslonjeno na uski pojas dolomitskih stijena, naslonjenih na debeli sloj nepropusnog fliša.

Slika 1 Položaj HE Ombla u Rijeci Dubrovačkoj

Slika 2 Osnovna shema podzemne akumulacije izvora Ombla

Podzemna akumulacija na sjevernom dijelu sliva, puni se kišama, a prazni na izvoru Ombla kroz oštećenu dolo-mitsku zapreku i glavni drenažni kanal u južnom dijelu sliva.

Južni dio sliva puni se kišama, ali zbog postojanja nisko položenog glavnog drenažnog kanala i spo-rednog drenažnog sustava, on se vrlo brzo isprazni. Zbog toga, najveći dio protoka na izvoru Ombla formiraju kiše pale u zaleđu sjeverno od dolo-mitske zapreke.

A.2.4 METEOROLOŠKI PODACI I KLIMA

Klima

- područje između obale mora i Popovog polja
- području s nadmorskom visinom preko 400 m n.m.

mediteranska
kontinentalna

Prosječna višegodišnja temperatura zraka

- Dubrovnik
- Trebinje

16,3°C
14,1°C

Srednje višegodišnje oborine

- Dubrovnik
- Hum

1238 mm
2037 mm

Najveća brzina vjetra u Rijeci Dubrovačkoj

95 km/sat

A.2.5 HIDROLOŠKI PODACI I NANOS

maksimalni izmjereni protok između 1962. i 1990. godine
maksimalni protok 100-godišnjeg povratnog razdoblja

106 m³/s
113 m³/s

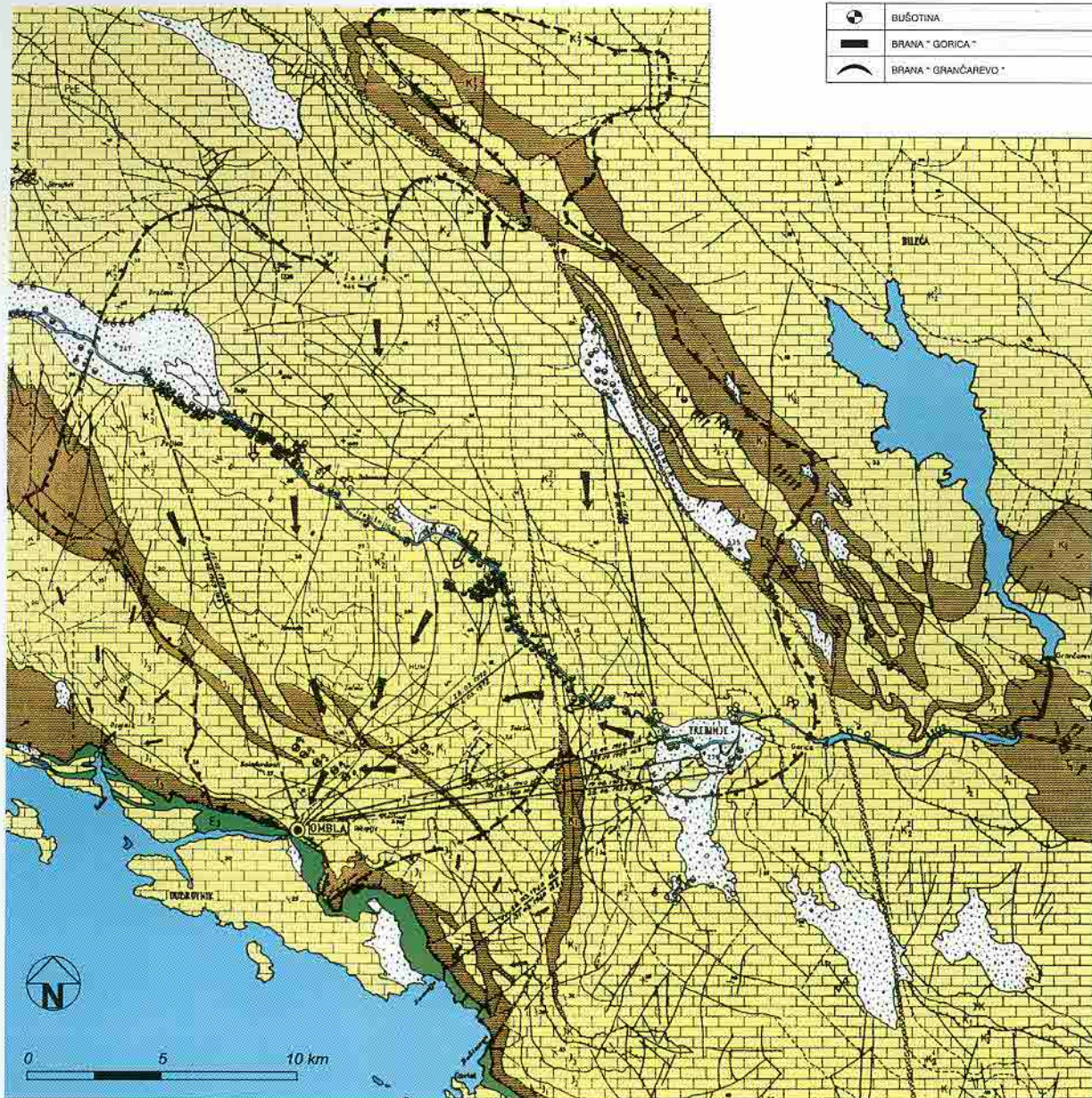
Srednji godišnji protok

23,90 m³/s

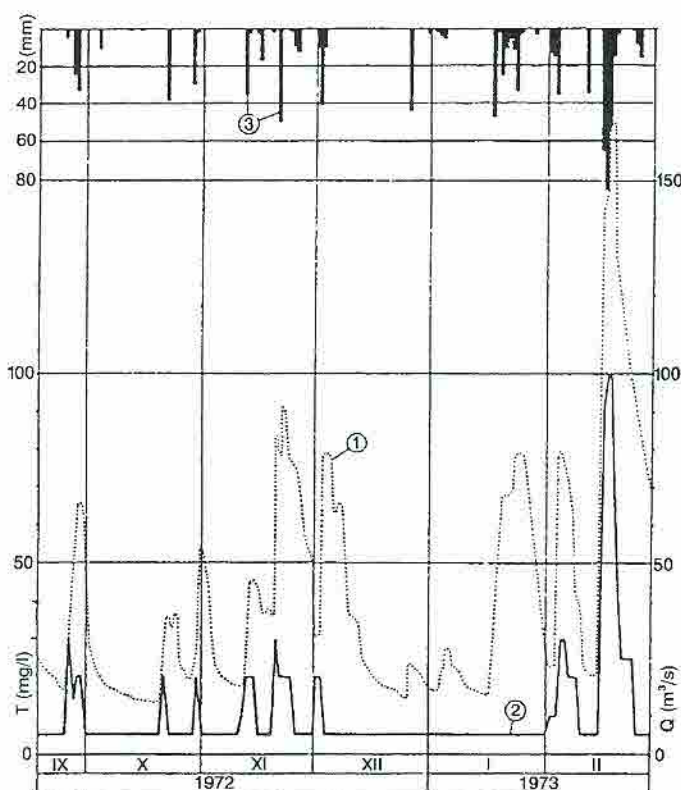
minimalni zabilježeni protok između 1962. i 1993. godine
minimalni protok 100-godišnjeg povratnog razdoblja

2,83 m³/s
2,40 m³/s

	SEDIMENTI KVARTARA međuzemska poroznost (šljunak, pijesak, glina)	promjenjiva hidrogeološka funkcija
	EOCENSKI FLUŠ (E3) vodonepropusne stijene	hidrogeološka barijera
	DOLOMITI (T3J1-3, K1) slabo vodonepropusne do vodonepropusne stijene	rotativna hidrogeološka barijera
	VAPNENCI (J1, 2, 3, K1 2, PCE) vodonepropusne stijene	hidrogeološki kolektor
	RASJED	
	RASJEDNA ZONA	
	ČELO NAVLAKE	
	ELEMENTI PADA SLOJA	
	OS ANTIKLINEALE	
	OS SINKLINEALE	
	OS PREVRNUTE ANTIKLINEALE	
	OS PREVRNUTE SINKLINEALE	
	PONOR	
	ESTAVELA	
	MALI POVREMENI IZVOR	
	STALNI IZVOR (Q min > 0,1 l / sek.)	
	POVREMENI IZVOR (Q max > 0,1 m³ / sek.)	
	STALNI IZVOR (Q min > 50 l / sek. Q max > 10 m³ / sek.)	
	IZVOR OMBLA	
	POVREMENI IZVOR (Q max > 20 m³ / sek.)	
	UTVRBENA PODZEMNA VEZA	
	PODZEMNA VEZA samo kod visokog N.P.V.	
	SMJER CIRKULACIJE PODZEMNE VODE	
	CIRKULACIJA ISPOD KORITA TREBIŠNICE	
	SMJER CIRKULACIJE PODZEMNE VODE u periodu visokih nivoa podzemne vode	
	SMJER CIRKULACIJE U LOKALNOM KOLEKTORU	
	VOODOJELNICA	
	BUŠOTINA	
	BRANA "GORICA"	
	BRANA "GRANČAREVO"	

Slika 3 Pregledna hidrogeološka karta sliva Omble

Slika 4 Odnos između padalina, protoka i mutnoće vode na izvorištu Ombla

Jedna od bitnih pojava u vodotoku Ombla je povremeno zamućenje voda.

Pojava je vezana isključivo uz veće padaline, odnosno posljedica je podizanja istaloženih tvari unutar rasjednih zona i zatrpanih špiljskih kanala, što se događa usljed povećane brzine otjecanja, izazvane nadolazećim vodnim valom. Dozvoljena vrijednost mutnoće u vodi za piće je do 10 mg/l SiO_2 .

A.2.6 GEOLOŠKE ZNAČAJKE

Na području sliva zastupljeni su:

- porozne vapnenjačke stijene velike vodopropusnosti
- slabo vodopropusne dolomitske stijene
- vodonepropusni fliš

A.2.7 SEIZMIČKI PODACI

Maksimalno očekivani prirodni potresi po Richteru

- u području Rijeke Dubrovačke
- u području prema Cavtatu

magnitude 6,5 po Richteru
magnitude 7,0 po Richteru

A.2.8 GEOMEHANIČKI PODACI I STABILNOST PADINA

Nagib padina u flišu u stupnjevima

- najvećim dijelom
- neznatno

od 0 - 10
od 10 - 20
od 20 - 30

Faktor sigurnosti protiv klizanja po dubini

Dosadašnji prirodni potresi na promatranom području

između 1,79 i 2,99
nisu aktivirali nova klizišta

